

Monumentnummer*: 518667

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82647/26

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Valkenswaard		Valkenswaard		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Markt	15 A	A		5554 CA	Valkenswaard		
Markt	15			5554 CA	Valkenswaard		
Markt	17			5554 CA	Valkenswaard		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Valkenswaard		F				4142	

Omschrijving**

Inleiding.

Het WOONHUIS, gelegen aan de zuidzijde van de zogeheten 'Kleine Markt', werd in 1906 herbouwd met gebruikmaking van oudere muurdelen (ca. 1864) en laat invloed zien van de Jugendstil en Chaletstijl. Opdrachtgever was P. Gijrath die in de voormalige bakkerij/looierij achter het huis van 1895 tot 1904 sigaren produceerde. In 1904 verhuisde de productie naar een nieuwe fabriek in de toenmalige Fabriekstraat. Sinds enige jaren is het pand in gebruik als Gemeentemuseum waarvoor met name de achterzijde van het pand ingrijpend werd gewijzigd.

Beschrijving.

Het tweelaags pand op onregelmatige rechthoekige plattegrond is opgetrokken in baksteen, de voorgevel in rode verblendsteen met een hardstenen plint. Op de begane grond vijf, symmetrisch over de gevel geplaatste vensterassen met centraal een portiek met vlakke zoldering en terrazzovloer, afgesloten door een rondboog met hardstenen sluitsteen. In het portiek een paneeldeur met driedelig bovenlicht met aan beide zijden een gekoppeld venster, eveneens met bovenlicht. De bovenlichten hebben een glas-in-lood-vulling.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de deur twee smeedijzeren deurroosters. Aan weerszijden van het portiek twee getoogde schuifvensters met in het driedelig bovenlicht glas-in-lood-vulling. De vensters worden, evenals die op de etage, bekroond door segmentbogen met hardstenen geboorte- en sluitstenen en hebben geprofileerde hardstenen dorpels.

Op de asymmetrisch ingedeelde etage aan de linkerzijde drie rechthoekige vijfuits schuifvensters met in het driedelig bovenlicht glas-in-lood-vulling. Het boogveld boven de vensters is gevuld met witte verblendsteen. Aan de rechterzijde een hardstenen kraagsteen met uitgemetseld gewelf waarop een ijzeren balk rust. Hierop een houten erker, aan de onderzijde gevuld met metselwerk, aan de bovenzijde beglaasd door middel van een tweeruits openslaand venster met vierdelig bovenlicht aan de voorzijde. Aan beide zijden een openslaand venster met tweedelig bovenlicht, gekoppeld aan een in de gevel geplaatst schuifvenster met gedeeld bovenlicht onder getoogde segmentboog. Alle bovenlichten zijn voorzien van een glas-in-lood-vulling. Op het platte dak van de erker, rustend op geprofileerde klossen, een balkon met geprofileerde houten balustrade. De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd door een fries van gele verblendsteen met deels houten, deels gemetselde consoles waarop een baggoot rust.

De topgevel is opgetrokken uit houten vakwerk met gele verblendsteen en boven in de nok gepotdekseld. Centraal in de topgevel een opgeklampte, deels beglaasde deur met drieruits bovenlicht en gekoppelde zesruits openslaande vensters met tweeruits bovenlichten. Het zadeldak heeft een overstek op geprofileerde klossen met een geschubd windbord.

De gepleisterde oostelijke zijgevel met gecementeerde plint is asymmetrisch en voorzien van over de gehele hoogte lopende steunberen en uitgemetselde schoorstenen. Op de begane grond een samengesteld venster onder segmentboog en een ondiep portiek onder betonnen afdak met bovenlicht en een paneel deur.

Op de etage twee vierruits en een drieruits schuifvenster. Op de derde etage een klpraam en twee gekoppelde openslaande vensters. In de zijgevel sierankers 1,6 en 4 (1864?).

De gepleisterde asymmetrische achtergevel is op begane grond geheel gewijzigd door een latere eenlaags aanbouw die werd opgetrokken ten behoeve van het museum. Op de etage een aanbouw onder lessenaarsdak gedekt met lei in Maasdekking waarin een deels beglaasde paneel deur met bovenlicht en een T-venster, beide met afgeronde bovenhoeken. In het lessenaarsdak een loggia met een tweeruits openslaand venster. Centraal in de achtergevel het trappenhuis met een rechthoekig en een getoogd drieruits venster met jugendstil glas-in-lood-vulling.

Aan de rechterzijde een aanbouw onder plat dak met op de etage een T-venster met glas-in-lood-vulling en een opgeklampte deur. In de achtergevel steekankers. Het pand wordt gedekt door een afgewolfd schilddak, de topgevel door een zadeldak. Beide daken, met ongelijke voet, zijn gedekt met lei in Maasdekking, onderbroken door enkele rijen afgeronde leien. Op het schilddak twee pironen en een dakkapel onder zadeldak met overstek, gedekt door afgeronde leien in Maasdekking. De dakkapel heeft een geschubd windbord waaronder een gepotdekselde nok en twee gekoppelde vierruits openslaande vensters.

In het interieur zijn na de verbouwing tot museum nog aanwezig de terrazzovloer met Art-Deco-motieven in de hal en de van daaruit beginnende trap met art-deco trappaal. In de hal en de voorkamer op de etage een stucdecoratie op het plafond in de trant van de Nieuwe Kunst. In de voormalige woonkamer een cassettenplafond (in de achterkamer niet zichtbaar) en jugendstil schouw (niet zichtbaar). De schuifdeuren met glas-in-lood-vulling die de voorkamer scheidden van het achterste gedeelte zijn nog in de muur aanwezig. In nagenoeg het gehele huis zijn de oorspronkelijke paneeldeuren nog aanwezig. Het huis is onderkelderd.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Voor het pand een hardstenen stoep met hardstenen palen waartussen smeedijzeren sierhekken. Links van het woonhuis een smeedijzeren openslaand hek.

Gedeeltelijk grenzend aan de achterzijde van het woonhuis een eenlaags aanbouw uit ca. 1880 met plat dak waarop een lichtkap. In de gepleisterde voorgevel met gecementeerde plint drie gekoppelde openslaande vensters en een paneeldeur en aan de bovenzijde een gemetselde balustrade. In de westgevel, die uitkijkt op de achter het huis gelegen tuin, twee (vernieuwde) deels beglaasde paneeldeuren en twee (vernieuwde) zesruits openslaande vensters. De oostgevel is blind. Van het oorspronkelijke interieur resten nog het balkenplafond, in het midden ondersteund door een gietijzeren H-balk (Acieres de Longwy), en een waterpomp. In een hoek twee putten van de voormalige koffiebranderij/bakkerij.

Waardering.

Het woonhuis is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische ontwikkeling, namelijk de stichting van fabrikantenwoningen in het bestaande stedelijk weefsel; het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het deftige dorpswoonhuis. Het object is van architectuurhistorisch belang door de gecompliceerde bouwgeschiedenis, de stijl en detaillering met motieven die ter verhoging van het representatieve karakter worden gehanteerd. Het huis is van belang vanwege de architectonische gaafheid van het ex- en interieur. Het is gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis